

Jaunee dalderi.

S. Dsolaja
stahsts no maleenas semtopu dshwes.

(2. turpinajums.)

Obligazijas.

Julija mehnescha pirmā puše bij bijuše leetaina. Eestahjees nu jau ļaujats laiks. Siltums peenemas ar latru deenu. Lauki, valdees Deewam, apsola freetnu raschu . . . augt war . . . siltums ar mitrumu ļaweenoti, ir druwas augļu weizinatoji . . . „Kelas par to, ka ar to seena eewahschanu lihdschim ari tā pagausi gahjis — waj ta' nu ar seenu wee' dshwosi, ja nebuhs tihrumds nefa? un kurā gadā seens papuhst — aug to teesu tad maije . . . Klasas pehrles labibas lapās pa augschanas laiku apsola graudus rudeniim. Ebs, tā šchoriht mirds sehjas lauki, tā neslaitamām pehrlitem apbehrti!“ Tā un tamlihdj prahto un preezajas ari šchoriht dajchs labs wezats un peedshwojis semtopis, usseena wahla nostahjees, istapti asinadams. Un pateesi, ir ari jauks rihstis! Pshweju islapschu standrā balss atskan no wisām pušem. Tshaklā mahjas mahte iswada steidsgi ween baurojoshos lopinūs no mahjas. Ganinsch, rihsti pahz plezeem turedams, tel sawam pulkam eepreeksch un labina sawu draugu, Tassj, pee sewis. Tur jau meschmalā otra zeema ganu meita uswelf sawas gawiles un Dejassehtas Janzis puhsch tauri, tā škan ween. Ari djeedataji putni, schee semtura draugi un labdari, trihžina gaisu ļawām neslaitamām melbijam . . . Lauku dshwesi ļaunums un koschums! Kas to dos pilsehtneekam?

„Zuhs stalii pilsehtneeki,

Waj patihst zeemotees?

Schurp nahzeet, te buhs preeki,

Te wijs jums usmeesees.“

Bet al! tur dajchs resns, aptuhzis pilsehtas naudineeks un ne weena ween nerwoja pilsehtas dahma mellē atspirgchanu un ahrstu pa deesin kahdeem ahrsemu awoteem un kalneem! Tal deemschehl — pirmais atgreeschas tilai ar

tusshaku naudas mafu un pehdejā wehl wairat nowahrguse un usbudinata! Tilai semtopim, schim weenkahrscham dabas behrnam, liktens lehmis labako ahrstu — wina darbu un swabado kustešanos drihwajā dabas mahminas flehpi . . . Bet ari schim juhd tāpat dshwesi preeks un wina sirdi eejogas ihgnums, nemeers, itklihdj tas atgreesis darbam muguru un sahjis meklet apmeerinajumu zītā zelā. . . Ari glihgibeneeschu „trijlapits“ — Medineeks, Dahrsinsch un Rungits — šchoriht, schint dshiwibas pilnā rihdā, jau ar masu gaisminu ir kahjās. Ar saules lehtschanu tee jau isbrauz pa wahrteem, ļajuhgujchi pahris sirgu milsigā droschā, kurās palagalā usfeets ausu maijs un seena kihpa. Protams, teem šchoreis garaks zelijch preekschā. Medineeks, tā itggadejs pagasta teejnesis un turklaht resnats par ļaweem abeem draugeem, eemitinajees paschas droschlas widū. Dahrsinsch, runas wihrds buhdams, sehhd preekschā un walda sirgus. Bet Rungits, tā wisshitlā persona, ujmetees eepalalsch, tāpat uš seena kihpas. Un zif ilgi ta' nu ar' warēs sehdet? Buhs drihs uš teelzela un tad ļalahpi weenam tāpat seme un ļalaipojas kahjām gar malinu. Jo glihgibeneeschu zeli tagadejā starschina Meschina laikā naw ne ļanjas grantes redsejuschji. Aij to tee pehz pastahwojchā teetus pawisam neleetojami. Bet ne tilai zeli ween, ari paschi brauzeji, trijlapits, ir schoreis tahdi druhmi un tā ļastahbuschā duhschā. Jo weenam palikuse seewa mahjā schnutstam, otram tehws baramees palak. Uš ļauku zelina eesahusch nogreesjuschees, tee peebrauz Ruberta ļaunam grahwim, kuram weenā puš ļazelis no semem un no welenam walnis, uhdena nowadam. Te Dahrsinsch pirmais eeranga ari paschu Rubertu aij walna rihsojamees, lahpsu rokā. Brauzeji tā ļaranjas, tā masleet nokauņas.

„Labriht, Rubert!“

„Labriht, labriht! Ah, tee paschi ļahbriht bet kur tad juhs jau tā til agri zelā? un tad wehl paschā darba laikā!“

„Un kur tad tu ar' til agri jau te ralnā“

jees? Gribi israhtees waj zauri jemes lodei?"
Dahrsinsch atprasa.

"Labi jau ar' buhtu, ja waretu israhtees, lai tas nelaimes uhdens aistegetu waj uf Ameriku," ta Ruberts, la ihgnā balsi noteiz; tad uf lahpsias aispredes un sweedrus no peeres noslauzijas turpina: "Waj es tur wainigs, la Deewinsch ir dewis ta uhdena til daudj? Kas deht tad taisni man usbruhf par to? Tomehr ne wis mans grahwis waj uhdens ir par zehloni schim usbrukumam, bet mana walsfiridiba un manu pretneeku šapelejuschee usfati, kuri ir wezlaihu atleekas. Tas man par to, la tants trijds gaddōs par muhju tagadejā pagastwezakā palihgu buhdams winam pastahwigi atgahdinaju wina šwehtos peenahlumus un ne reisi nelautrejos norahdit uf wišām nebuhschanam un netikumem muhju widū. To nopelniju par to, la nebijos atflahiti usstahtees pres tām uelaisnibam, kuras muhju šaimneceem jazeesch no teem, kam ta wara wehl rokās. Kas juhs par grunneecem, kam pat grahwitina uf sawas jemes nelauj raft bej muišchas šinas. Jums nepeederot ne šwejas, ne medibas teesibas. Aij to jums naw brihw pat ne uelauņigā talena no sawa angļu dahrja aistrenti, — tas war misot juhsu ahbeles, zil tam patihf! Roskati-tees un ruhkti noraudat par saweem šandeju-meem jau waret, tikai schehlotees un juhsfet par to juhs nedrihsfsteet! Un es biju aijpehrn jeem til pahrdroschs, luhfot par scho nebuhschanu farot . . . un to dariju ne tikai sawa, bet juhsu wišu labuma deht. Bet luhf, par to nu muhju muišchas pilnwarneeks, jeb tā ziti to godā „zeenigstehros“, šabeedrojās ar sawu domu beedri, muhju staršchianu un luhlo mani wajat. Tee šastahda nesin lahduš protokolus un nodod mani teesam. Es esot iirazis bej zeenigstehwa atlaujas tahdu grahwi, zaur kuru nu appluhfiot augšchgalā esochais muišchas šaimneeks! Tihri jamejas buhtu par schahdām mulfigam eedomam, ja zaur tām netistu tehrets til daudj laita un tihri par weli! Bet ta jau nu ir muhju pagasta listena ironija, la mums nu jau lopsch treschdal gadu šimtena tahdi wadohi. Tahds bij muhju pirmais staršchins Numba, tahds ari tagadejais Meschinsch. Pirmais eepoteja muhju brahtu widū bledhibas garu, otrais alkā eeaudšimaja glehwulibu, bešruhpihu. Bet muhju abi pehdejee muišchas pilnwarneeki gahdajuschu un gahdā par to, lai

muhju starpā nemostos pašchapiņas juhtas, lai neišplatitos beedroschanās un weenprahtibas gars . . ."

Ruberts apfluja brihtinu, bet tad alkā turpinaja:

"Tee iswehrschas pašchi par lehmecem, lai til noleegtu sawu tantibu. — Tā tagadejā muhju muišchas „zeenigstehwa“ preefšchahjejs, apprezejis lahdu pūsruhseeti par šewu, bij pahrwehrtees no Saulites par Senchenu. Un tagadejs alkā no Saka iskuhnojees par Hasi! Bet kas no sawas tautas šaunas un no winas isstahjas, tas paleef par winas nodeweju, tuisnibas un pateesibas nospedeju. Zaur schahdām preefšchihmem un schahdōs apstahškōs ari muhju nomales kouschu leelai dolai winu goda juhtas tā aptruhschas, la reti lahds atrodams, kusch usdroschinas atflahiti usstahtees par wajao pateesibu . . . Bet kur tad juhs tā til agri un pee tam pašchā labajā darba laitā? Laikam gan alkā uf pilsehtu?"

"Nu, kur nu zitur?" Medineeks atbildeja pašmihnedams.

"A, a! uf tureen jau nu juhs gan branšajeet katru nedel, tā uf pirti," Ruberts smešdamces noteiza.

"Kā nu nebraukfi? jabrauz ween ir . . . šini patš, zil gruhiti mums šemtureem šchints laikōs eet . . . naudas ween wisur wajaga . . . un tapehž zeram to dabut no kredites . . . aij to jadabū mehruceeks drihsumā, lai waretu pahrmehrit to pašchu šemi . . . bet par to jau buhfi ij patš dširdejis."

Tā branžeji weens par otru šteidjās jautotajam pašchaidrot.

"Ja, ja, naudas — naudas mums jau nu gan wišcem wajaga un wajadsēs ariveen! Bet waj nebuhtu labaf, ja mehš peespeestōs to te pat, sawā jemes šuhrit, sawām rokām rashot, nekā štraidit un meklet pehž tās šchur un tur pa pašanli? Waj nebuhtu laiks ari mums, tā to jau zītās pušēs laudis dara — peegreest nopeetnaku wehribu lofšopibai, peespeestees pee parcijakas lauku apstrahdashanas un wabit wiju sawu šaimneezibu pehž jaunaku laiku prasijumeem? Waj nebuhtu laiks, luhfot beedrotees uf kopejeem darbecu, korejeem uschuwmeem, eegahdajot lahdas šemšopibas mašchinas un jaunulaku rihfus? Un lai schahdas mašchinas ari warcu un buhtu eespehjamš noweš, kur to wajaga, tad nepeezeešchā i jakeras uslabot

muhju zetus — leelos un ari masos, kuru ziti
tatschu nenahks mums labot. Un tee, la re-
djeet, schiniks beidjams gods ir nolaiisti pawis-
sam nelectojama stahwofl. Luht, tagad pat
wasaras widu diwi sirgi nespehji ij juhsu triju
wihru pawilli!

Beza beedri usluhkoja zits zilu la nemeerigi,
tomehr neweens neudroschinajās virmais stu-
binat us prombrautschanu; — tee jutās no
Ruberta nopectneem wahrdeem la us weetas
faisititi.

Ruberts pa tam bij atmetees us sawa grahwa
walna un brijtinu domigs noraudsijees uhdens
tezeschanā, atkal ussahka:

„Tā tad juhs, jahbri, gribat mehrit semi un
tad us tās aijneemtees wehl naidu? Dird, la
no muhsu kaiminu Upencejchu jaimneectem ari
daschi preezajotees par schām „preeka wehjim“
un sagatawojotees tāpat us mehrišanu?”

„Ku la tad lai zitadi nu teef pee tās nan-
dos, la nemehristi un nenemsi, tad dod?“ Rungits
jautri eesaugās.

„Labi jau ir, ka' dod . . . bet — bet . . .
es netizu, la wisa schi tā weegli dabutā nauda
ari tiks pareisi islectota . . . waj daschi no
scheem rubuleem ari tāpat weegli neaistezēs garu
zelu? Waj leela data no schās naudinas nece-
ripos muhsu refno krodšineeku sulēs un mant-
kahrigo auglotaju nagās? Ja, kaut listens reij
apichehlotos un atswabinatu muhs no teem ne-
laimēs frogem! Totschu tur pa labai datai
paschi esam wainigi. Kā lai frogi nesek un kre-
dsineeki nebarojas, tad mehš nespehjam bej tecu
noturet neweenu pagastdarišanu, neweenu behru,
ne kahju, ne ari kristibu bej wineem pahrwadit!
Waj naw jaisruhstias pahrdomajot, la muhsu
draudse ar apmehram 6 tuhstoschām dwehselem
ustur weselus a s t o n u s frogus! Un kopsch
kshdeem gadeem to te bij wišs dugis!“

Lai gan „trijlapits“ pa wišu laiku kusu zees-
dams bij selojis Ruberta norahbijumeem, tomehr,
tiklihdj runatajs sahka nosodit frogus, tā tuhlin
us klausitaju gihujem wareja nomanit tahdu la
masu ironiju. Saule pa tam ari bij pazehlusēs
augstak. Rungits peegrubda Medineekam pee
sahneem un schis labatas pulstieni spehji israh-
wis un tant paskatijees, sahka stubinat us braut-
schanu. Brauzeji sahka aijbildinatees un Ru-
bertam „ardeewas“ dewuschji, turpinaja sawu
zetu. Bet pats Ruberts, brijtinu teem palal
noskatijees, sahka atkal rihfotees ap sawu grahwi.

„Ja, ko tas lihds, eeleikt sawu labo pahrlēe-
zibu tahdam, kas to negrib un newihsko ne
pahrdomat, ne peenemt? Schehl noskatitees, bet
lihdsjet naw eespehjams ari scheem naudas me-
letajeem, kuzi, la droschi paredsams, nahks
deemschehl par wehlu pee atsihschanas!“ tā Ru-
berts nopuhsdamees pats pee sewis wehl no-
runaja.

Gabaliku pabrakuscheem, Rungits virmais
newareja nozeestees nopelt kaimina Ruberta
prahtojumus.

„Kas tad nu Rubertam tā nerunat?“ schis
ussahka, „tas tad nu wehl war dsihwot . . . Un
tā tahds nedsihwos, kas aij leelas taupibas pa-
lizis pat par fihstuli? Kas redsejis, la winsch
ijpiet pudeli alus? Un špreditot wisur tas
proi, la pats bairuzkungs! Ja tas kahdreis top
par pagastwezi — nu tad glihgsdeneescheem
posts kahrt! Pagastam tuhlin jaisput ar tahdu!
Do jau nupat ij Lahzens teiza weendeen.“

„Ko nu par lawu Lahzenu! Babak lai gahdā,
la pats neisput . . . Gan Zelms to papuri-
nās!“ Medineeks jokodams pahrtuauza waja
Rungitscha spredebeleschanu.

Rungits patlaban gribeja Medineekam kaut ko
atbildet, bet te Dahrstinsch eekrita starpā, bairchigā
balši jautadams:

„Nesi, nesi, Medineek, waj likai Zelms scho-
deen buhs mums preti Kantora frogā? Zitadi
no muhsu brautschanas neijnahks nefa. Waj
zela naudas tatschu newar laistees pilsehā, un
ihsti wehl schahdā swarigā darischanā.“

„Kā nebuhs? buhs gan, — ir taf paweh-
siti ari muhsu pagasta daschi Zelma parahd-
neeki ar pirmām linsehklam, kuras Zelms tiks
schodeen laiwā,“ — Medineeks weenaldsigs at-
bildeja.

„Kas nu schitahdā zelā gribēs brauti ar tam
sehklam?“ Rungits peebilda.

„Zabrauz ween ir, tad pawehl . . . parahd-
neeks nedrihst pretotees sawam aisdewejam,“
Medineeks pamahzoshā balši atteiza.

Pagastnamam un „Kantora frogam“ tuwojo-
tees, trijlapits jau par gabalu eerandsija da-
schus ar wejumeem upes malā stahwam. Laitwa
bij malā un tant rihfojās kahdi strahduceki.
Pats Zelms staigaja pa krašta malu, rofas la-
batā sabahsis. Medineeks, israusees no drosch-
kas, sahka lehnem eet us laiwās pusi, bet Dahr-
stinsch un Rungits pa tam peeweetoja sirgus
pee sities. Sasweizinatees Zelms pamirtschki-

naja Medineekam ar azim, tad abi eesahnsch pa-
gresuschees saut to satschufstejas.

„Waj neesi Rungischam wehl neto sazjiss un
tas negin no muhsu schas deenas noluhfa ne-
fa?“ Zelms klusam jautaja.

„Ne, ne wahrdina . . . it nefa!“ Medineeks
lapat noslehpumaini attschufsteja.

„A, a! tur jau nahf ari skrihweris Silma-
leets!“ Zelms preezigs eesauzas.

Safweizinajuschees un nosihmigi azim sa-
mirtschkinajuschees, wisi trihs eegahja frogā, tad
zaur kauschu druhjmu stingreem soeem eedami,
tā jau laisam nosihmigās personās, tee eelihda
masā schafnistabinā, kurā tīfai labatā publika
drihtsteja nomestees. Bufetschits eenesa schnabi,
alu un usfoschamos.

„Nu, waj ijnahs schodeen?“ wispirms Zelms
eejautajās, pagreesees pret Silmaleeti.

„Ja, ijnahs . . . diwus teesneschus sada-
bujū, tee buhs driht lanzelejā, un tu pats,
Medineek, waresti ispidit treschā weetu,“ Silma-
leets pasfaidroja.

„Tā . . . labi . . . eemet! Sweiks!“ Zelms,
glahses peepildijis un sawu zitām peedurdams,
ussauza. Bet tad to istufschojis un nolizis
wehl peebiltā: „Wajag reis to leetu nodroschinat.“

„Bet ja nu wini uf tam ne-eelaischas, to
tad?“ Medineeks peebilda.

„Gan eelaidisees!“ Silmaleets galwu pameš-
dams atteiza, „bet ja negribēs ar labu, tad wa-
jadšes kreetni pabeedet. Nupat ar pehdejo pastu
peenahza Putnam, Wabulam, Rungischam, Lah-
zenom un — ja nemaldos — tad laisam ari
tew, Medineek, un Dahršinam pawehstes no
kredites par diweem pehdejeem nesamatsateem
termineem. Schee nu labi japabaidē un japa-
skaidro, sa pawadrastā stingri peedraudets, ja
termini 14 deenu laisā neteek samatsati ar wi-
šeem soeem, tad isbrauks pristaws un mahjas
ar wiju inwentaru arestēs. Gan tad wini aikal
prastis naudu no tewis, Zelm. Bet tu wari
apjolit, sa tīfai tad wari dot un dofi, ja tee
peenem sawu preekschlikumu un peenem un pa-
rakstas w i s a i parahda jumai,“ — tā Silma-
leets pasfaidroja, Zelmū pamahzidams.

„Nu, es jau ari tamdehl ar noluhku paweh-
stiju wisus ar linsehklam uf scho deenu . . . bet
wajadsetu tos slimneekus wisus ari esaukt . . .
lai ectaija duhschu . . . tad leeta ees weeglat
ar teem wihrekeem,“ Zelms ironiski smauidams
runaja.

„Ei, Medineek, eesauz tos schurp! tad gorom-
nahfot pajauz pahris pudeles schnaba . . . gan
es wisu reisē samatsachu.“ Tā Medineeku no-
rihtojis, Zelms peewirfijās Silmaleetim tuwat un
tad atkal ar to satschufstejas.

Driht eenahza Dahršinach pirmāis, pehz tam
ari tee ziti „slimneeki“, — tīfai Lahzena truhka.

„Eelejeet paschi un cemeteet uf teem gruhteem
zeleem un scha gada pirmām sehklam . . . maj
jau nu gan wehl atwedat!“ Zelms eenahzejus
pafstubinot wehl peebilda: „eebaudeet! laifa
maj!“

„Ja, laifa maj“ — Rungits peemetinaja, „un
mums ar' zelsch preekschā . . . wajadseja jau
schonakt tift stazijā.“

„Nu, lai tad ar' eet uf tam sehklam!“ Putns
pirmāis sawu glahsi pazeldams ussauza. „Bet
man gan, Zelma kungs, wajadseja rehlinat
drusku wairat . . . man skaiestas sehklas, laba
manta . . . no agraineem lineem tīfā isfaltetas
un iskultas bej sahda leetus!“

„Es nu par teem zencem wehl neto nesajitu,
bet man tā drusku no ta iwara istruhka . . .
mahjās jau ij tā pilnigat eeswehram,“ tā atkal
Wabuls sehchli noruhza.

„Zums nefad naw deesgan . . . jo dod, jo
gribat . . . ko ar jums!“ Zelms tā apwainots
jurdamees atzehrt, bet tad stingrā balši turpina:
„ja neeseet meerā — nespeeschu . . . tīf sineet,
sa prozentu nu jau otru gadu neeseet lihdsina-
juschi . . . labat tad atdodeet manu naudu, ij
schkirti kaudis!“

„Ko nu, to nu, Zelma kungs! eseet tīf sehch-
ligi un dodeet wehl jel mums drusku zeta nau-
das!“ Rungits sehchli luhgdamā balij eekrita
starpā.

„Naudu un atkal naudu, to tīf juhs nemtu
waj isdeenas . . . bet tad jaatlihdsina, tad wi-
adas eerunas un ischihfstešanas, tā nupat:
masi zeni . . . truhkstot iwara! . . . jel kaunej-
schees! Ne, nedoschu neweenam ne grafcha!“

„Ko nu schoreij tā skaiestes! waj mehš wai-
nigi? dod nu dod . . . gan atdosim! iswedisim
mehrneekus, dabusim naudu, ij atdosim un at-
lihdsināsim wisu ar pragent-pragentem!“ Dahr-
sinach luhdsās.

„Medabusfeet!“ Zelms ihgni atzehrt, „lam
man par sawu labu firidi dsirdet tahdas pee-
metas?“

(Turpmat wehl.)